

Uniwersytet Jagielloński

Collegium Medicum

Wydział Nauk o Zdrowiu

Monika Cyran

**POSTAWY STUDENTÓW KIERUNKU WYCHOWANIE FIZYCZNE
WOBEC WŁĄCZENIA UCZNIÓW
Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ FIZYCZNĄ DO SZKOLNYCH ZAJĘĆ
WYCHOWANIA FIZYCZNEGO**

Streszczenia pracy w języku polskim i angielskim

Promotor: dr hab. Magdalena Wilk-Frańczuk, prof. UJ

Opiekun pomocniczy: dr Joanna Zyznawska

Kraków, 2023

Streszczenie

Postawy nauczycieli są ważnym czynnikiem determinującym skuteczność procesu inkluzji uczniów z niepełnosprawnościami w ogólnodostępny system edukacji.

Cel badań: Niniejsze badania zostały przeprowadzone w celu poznania postaw oraz przewidzenia intencji polskich studentów i studentek wychowania fizycznego (WF) wobec włączenia uczniów z niepełnosprawnościami fizycznymi do szkolnych zajęć wychowania fizycznego.

Materiał i metody: Do badań została użyta Polska, zwalidowana uprzednio, wersja kwestionariusza ATIPDPE-R-PL (Attitude towards Teaching Individuals with Physical Disabilities in Physical Education-Revised) utworzonego na podstawie Teorii Planowanego Zachowania (TPB), Ajzen'a (1991). Grupa badana obejmowała 1204 studentów i studentek kierunku wychowanie fizyczne studiujących na 11 uczelniach w Polsce, przebadanych w dwóch okresach czasowych (w 2016 r., n=572 oraz w 2023 r., n=632). W badaniach uczestniczyło 704 mężczyzn oraz 500 kobiet, większość uczestników uczęszczała na studia licencjackie (77,5%). Średnia wieku badanej grupy wynosiła $\bar{x}=21,88$ lat. Program Statistica 13 został zastosowany do analizy wyników przy użyciu testu ANOVA, testu U Manna-Whitneya, a także regresji wielorakiej-hierarchicznej.

Wyniki: Otrzymane wyniki wskazują, że studenci mają dominujące pozytywne postawy wobec inkluzji, rozumieją jednak, że proces włączenia, może mieć również negatywne skutki zarówno dla uczniów jak i nauczycieli. W okresie oddzielającym badania (7 lat) stwierdzono wzrost postaw inkluzyjnych (odpowiednio: średnia dla grupy badanej w 2016 r. $\bar{x}=54,98$, a dla grupy badanej w 2023 r. $\bar{x}=62,28$; $p=0,005$). W obu badaniach kobiety wykazały bardziej pro-inkluzyjne postawy niż mężczyźni (odpowiednio: w 2016 r. - kobiety: $\bar{x}=60,22$ vs. mężczyźni: $\bar{x}=51,08$, $p=0,016$, a w 2023 r. - kobiety: $\bar{x}=70,14$ vs. mężczyźni: $\bar{x}=56,92$, $p<0,001$). Zaledwie 12,2% badanych zadeklarowało odbycie kursów z tematyki aktywności fizycznej osób z niepełnosprawnością w czasie swojej edukacji na uczelni wyższej. Nie stwierdzono zmiany postaw ani intencji wraz z kolejnymi latami studiów. Analizy regresji potwierdziły, że postawy, przekonanie poczucia kontroli oraz normy subiektywne są predyktorami intencji, a w przypadku polskich studentów tłumaczyły ponad 50% wariancji wartości intencji.

Wnioski: Postawy oraz intencje polskich studentów wychowania fizycznego wobec włączenia uczniów z niepełnosprawnościami fizycznymi w zajęcia wychowania fizycznego są pozytywne i wzrosły w okresie prowadzenia badania. Kobiety wykazują bardziej pro-inkluzyjne postawy niż badani mężczyźni. Zaawansowanie studiów nie miało wpływu na prezentowane postawy ani intencje.

Słowa kluczowe: postawy, inkluzja, studenci, wychowanie fizyczne, niepełnosprawność fizyczna, specjalne potrzeby edukacyjne

Summary

Attitudes of teachers are a crucial factor when determining the effectiveness of inclusion of students with disabilities in mainstream schools.

The aim of this study was to identify attitudes and predict intentions of Polish pre-service physical educators (students of physical education, PE) towards teaching pupils with physical disabilities in PE classes.

Methodology: The Polish version of the ATIPDPE-R-PL (Attitude towards Teaching Individuals with Physical Disabilities in Physical Education-Revised) questionnaire, based on the Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991), was used to analyze attitudes and intentions. The study was conducted at 11 universities in Poland. The research sample consisted of 1,204 PE students (704 men and 500 women) with the mean age of $\bar{x}=21.88$ years, examined during two different time periods: in the year 2016 (n=572 participants), and in 2023 (n=632 participants). Majority of the participants were undergraduate students (77.5%). The software package Statistica 13 was used to analyze the results via ANOVA test, Mann-Whitney U test and hierarchical multiple regression.

Results: The results indicate that students have predominantly positive attitudes towards inclusion, however they understand that the process can also have negative effects for teachers and pupils. In between the two studies performed in the year 2016 and 2023 an increase in positive attitudes towards inclusion among examined groups of students was observed (respectively: $\bar{x}=54.98$ in the year 2016 and $\bar{x}=62.28$ in the year 2023, $p=0.005$). In both studies the attitude towards inclusion was higher among women than men (in the year 2016, women: $\bar{x}=60.22$ vs. men: $\bar{x}=51.08$, $p<0.001$; in the year 2023, women: $\bar{x}=70.14$ vs. men: $\bar{x}=56.92$, $p<0.001$). Only 12.2% of the responders declared attending adapted physical activity or adaptive physical education courses during their university education. No significant changes were observed between groups in their attitude and intentions with subsequent years of study. Multiple regression analysis confirmed that attitudes, perceived behavioral control and subjective norms are predictors of intentions. In Polish students of physical education these three components explained more than 50% of the intention variance.

Conclusions: Overall attitudes of Polish pre-service physical educators (students of physical education) are positive, and they increased during the study period. Surveyed women showed higher pro-inclusive attitudes than men. There was no significant difference of the attitudes and intentions between undergraduate and graduate students.

Key words: attitudes, inclusion, physical education, pre-service teachers, physical disability, special educational needs